

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

és

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hutimka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is czimzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

Munkára fel!

Az iskolai év kezdetét vette. Népesebb a város. Pezsgőbb az élet, kivált a tanintézetek előtt. Hemzsgő csoportokkal, a beérkezet muzsafiak rajával találkozunk, kik elhagyták a szülői édes otthonát, hogy a muzsák hajlékában folytassák mindazon szép, nemes és hasznos ismeretek gyűjtését, melyeket egy átélt iskolai év folyamán hallottak és tanultak.

Mennyi öröm és remény tölti be a gyermekek boldogításáért — gyakran módját meghaladó — áldozatokat hozó, jó szülők keblét! De mennyi félelem és aggodalom is a jövő miatt!

És nem hiába!

Naponkint olvasunk és hallunk proletariatusról szóló panaszokat a sajtó hasábnai tudósításaiban; és az a sok panasz, mely a felületes miveltségű s protectio dédelgette kegyenczek nem kevés száma mellett még az ifjuság szellemi renyhességéről is egyre hangosabban szól, az okok kutatására fordítá a józanul gondolkodók s a vizsgálódó paedagogusok figyelmét.

A kérdések következnek:

Honnan van az, hogy a mai ifjuság anynyira közönyös minden iránt, a mi szép, jó, nemes és magasztos? Hogy oly kevésse lelkesül, hogy kötelességét is csak úgy immel-ámmal végezi a rossz calculus miatt való félelmében, az ambitionak legkisebb szikrája nélkül? Mi ennek az oka? A folyton váltakozó tanterv? A nem kevés tananyag? Vagy talán maga az ifjuság? Vagy a társadalmi viszonyok? . . . Többé-kevésbé mindezek.

Nekem azonban úgy tetszik, hogy legnagyobb része csakugyan a társadalomnak, azon légkörnek van benne, melylyel tanulónk a szülői házban s az életben találkoznak és érintkeznek.

Lássuk csak közelebbről a dolgot.

TÁRCZA.

Egy barátom naplójából.

— Ifju emberek számára. —

Elmentem üdülni a magyar tengerre. Mély seb volt lelkemben. Ott kaptam azt is, még évekkel azelőtt, a Balaton partján. Elakartam vinni, megmutatni annak a nőnek — ki félig megölt, — lelke-met, hogy borzadjon meg tőle, mint művétől.

Mikor még nem ismertem őt, az én lelkemben meg volt a bizalom, nem igen csalt meg senki. Megvolt a hit, ez a szegény emberek vagyona, reménye s öröksége a mennyei üdvösségre; meg volt a részvét, meg volt a nagy szeretet, a természet szépségei, a haza legszebb tava iránt. Örülni tudtam a sima Balatonnak, mely hátára vett s versenyt uszatott a kis halaival; a viharos Balatonnak, mely nem engedett uszni; de ő csapkodta hullámos tempóit végig hátamon. Szerettem azt a tájat, — a maga egyszerűségében. Meg volt lelkemben az elégedettség, a megnyugvás.

S három évvel ezelőtt egy, addig előttem zárt, köfalu kert mellől két fekete szem integetett felém. Addig mosolyogta reám az édes tekinteteket, míg kíváncsivá tett, mi lehet a kertfalon belől. Beléptem. A paradicsom volt ez. Nem hiányzott még az almafa sem. Az éden kertje s csodák csodája, kigyót nem láttam! Hanem ott találtam meg az első

A gyermek születésének első percétől kezdve egész hat éves koráig a család, illetőleg a szülők gondjaira, nevelésére van bízva; a szülőknek kell teljesíteni azon szent és magasztos feladatot, mely a házasság fölbonthatatlan köteleke által vállalkra nehezült; a szülőknek kell szorgalmas kertész módjára folytonosan ügyelni a serdülő csemetére, hogy a netalán mutatkozó fattyuhajtásokat a törzsről eltávolítsák, azaz a szülőknek kell kezdetben a jóra rászoktatni és a rosztól eltiltani gyermekeiket. Szóval, első sorban a szülők vannak hivatva gyermekeik jó irányu nevelésének alapját megvetni, hogy hat éven túl az iskola fogadja gondos anyai karjaira, hogy a megkezdett alapot felépítvén, a gyermekből az egyháznak úgy, mint az államnak és társadalomnak hasznos, hü, becsületes és munkás polgárt képezzen.

Az iskola feladata tehát a családi körben megkezdett értelmi és erkölcsi képzést tovább fejleszteni, magasabb fokra emelni, főként pedig a tudományok megkedveltetése s az erkölcsiség gyakorlása által a nevelést bevégezni. Minthogy pedig az iskola a családi nevelést folytatni van hivatva, a családdal való összeköttetést fenn kell tartania. Így tudja meg mit csinál a növendék az iskolán kívül töltött idejében, így vehet a házi dolgozatok készítmódjáról s több az iskolai életbe vágó mozzanatról tudomást. Paedagogiai elv kívánja, hogy az iskolai tanítást a házi tanulás egészítse ki, melynek céljai az emlékezet segítéjezése és fejlesztése, az iskolai előadások után fönmaradt hézagok pótlása s az önálló munkához való szoktatás.

A házi tanulásra figyelmeztetni pedig kötelességeinek pontos teljesítésére szoktatni az ifjút, a szülők dolga.

Ámde mit tapasztalunk?

A legtöbb szülő alig törődik gyermekével, szorgalma s erkölcsi magaviseletéről csak akkor vesz tudomást, midőn már talán késő.

asszony: Éva anyánk utódját, a kis kíváncsi Évát, az első szerelmet.

Addig magyarázta nekem szemeivel, hogy nem a Balaton a fő kincs e vidéken; de az ő piros ajkának csókja, míg elvesztettem szeretetemet a csodált viz iránt, — sőt megvettem, ha nem fürdött velem a kis Éva asszony is.

Megszeretteté velem a lombos kertet, a füttyölő madarakat! Csufolt, hogy én a vizet úgy imádtam, hol néma még az állat is. Énekelt piros szájjával s csakhamar nem a vihar zugása volt kedvencz melódiám, de ha az a pár cseresnye ajak megnyílt velem évelődni. Kigunyolt, ha a harang hangjára — halászok módjára, — keresztet vetettem.

— Ki az az Isten? — kérdezé.

— Te vagy! feleltem én neki. S bálványimádó lettem egészen.

Egy évig játszottunk bujósdit azzal a kis asszonnyal, abban az én paradicsomomban. Mindig biztatott, hogy enyém lesz, nemcsak kertje, ő is, — míg megjelent a kigyó. Más alakban, mint én képzeltem.

Belopta magát az almafára, be asszonykám szívébe, nem dalaival, mint egy szerény fülemile, de ragyogó fényes külsejével. S bezárult előttem asszonykám szíve és a paradicsom ajtaja.

Elmentem oda zörgetni. S a cseresnyepiros ajak, mely eddig édes csóknál, mosolynál s hízegő szavaknál egyebet nem adott nekem, kiölté reám kis piros nyelvét. Ah, ott volt a kigyó, a fulánkos szavakban! Megszurt halálosan.

Igaz, hogy ezért még nem vesz el a világ. Repetálunk, uszunk és csak valahogy majd kivergődünk a sok secundából és végre az iskolából is; elnézés, protectio majd megteszi a magáét annak idején, stb. gondolja az egyik szülő. A másik meg azzal vigasztalódik, hogy hiszen nem lehet minden ember pap, orvos, stb. hát az a munkás középosztály, az iparos, kereskedő, földműves — semmi? Hisz épen ezek képezik az országot, a nemzet alapkövét! De különben is, hány olyan iparos, kereskedő s földműves van, a ki a világ semmiféle orvosával, vagy fiskálisával nem cserél? Lesz a fiam ezek közül valamelyik.

Vigasztalásnak nem rossz, hanem a jó szülők nyilván megfedekeznek arról, hogy mai napság jó kereskedő, iparos, de még földműves is csak úgy lehet valaki, ha tanult. Bebizonyított tény, hogy minél több iskolát végzett valamely iparos vagy kereskedő, annál virágzóbb, jövedelmezőbb az üzlete. Mert jó iparos is csak úgy lehet valaki, ha a műveltségnek, a tudománynak bizonyos, ma már elengedhetetlen ismereteit magáévá tette.

Nagyon téves tehát azon nézet, melyet sok szülő táplál, hogy t. i. ha gyermeke vásott s nem tanul, jó lesz iparosnak, kereskedőnek. Lesz belőle iparos az igaz, de milyen? Iskolázás, tanulás nélkül lesz belőle haszontalan kontár, ki a mesterséget is csak épen úgy s anynyira tanulja meg, mint a mennyire a számtant, földrajzot, stb. nem tanulta. Erkölcsös, önértékes, előretörékvő iparkodó ember az ily iskolázatlan egyénből soha sem válik. A legtöbb beéri azzal, hogy 2—3 évig inaskodott, megtanulta a mesterséget úgy a hogy; a mai ipartörvények szabadalma mellett nyomban, saját kezére üzletet nyit s megnősül. A többit tudjuk, mi lesz belőle. Van példa reá elég.

Ebből kifolyólag, akármi akar lenni mai napság, az első feltétel az iskola. Igaz, hogy így kifejezve „iskola“ igen tág értelem. Sok

Künn maradtam. Elholyongtam a Balatonhoz, hogy forró, lázas homlokomat megfrissítse. S a habok nem hűsítették. Mintha mondották volna: „Te minket megvetettél! Te, ki nekünk köszönöd izmaidat, erődet, egészségedet! Te hálátlan! Te csak légyottra jöttél egy évig belénk! Lássad, hogy megfogytál! A csók nem erősít, az sorvaszt!“

S én lefeküdtem sirni a homokba s kértem a volt Istenemet, nem azt a göndörhaju asszonyt, de de az igazit, hogy verje ki szivemből azt a bálványt s adja vissza nyugalmamat, életkedvememet s szeretetemet a tóhoz.

S az ur meghallgatott. A habok ezernyi, csillogó fényei úgy integettek hivatagón s én belemerrültem. Ugy vittek. Ugy suttoztak. Hol fáj, hol fáj? — kérdezték tőlem. S az én fájdalomtól nagyra dagadt szivemet lohasztották, hűtötték.

Uszni kezdtem s az öleléstől elpuhult karjaim kezdtek izmosodni. Oly erőnek éreztem magamat, hogy az előttem elzárt kert falait öklömmel készítem bezuzni.

De nem vitt rá a büszkeség! Még az megmaradt keblemben. Ne lássa az a kis fulánkos, remek, szép száju asszony, hogy szenvedek, hogy boszankodom. Kaczagna rajtam!

Kaczagni én akarok felettel! A multon. Azon a reá pazarolt szerelmemen is!

S eljártam a tóra hol uszni, hol csónakázni.

Egy este a mint magamban csónakázom, dal üti meg füleimet. Görögtűz lobban fel s hat nagy csolnak hoz egy mulató társaságot. Elakartam evezni előlük; még nem voltam annyira meggyógyulva

beéri azzal, ha gyermeke a népiskola első, vagy még a második osztályát kijárta. Ez is iskola volt és azt hiszi, hogy ez elég. Szerintünk a míg valamely gyermek a népiskola 6-ik osztályát be nem végezte, mesterinasnak sem volna felveendő. Kereskedőnek meg legalább még 4 gymn. osztályt kellene végeznie, mielőtt tanulóinak felvételnék. Ha követelők lehetnének, azt mondanók, bármely ifju csak akkor lehet mesterinassá, ha polgári iskolát, vagy 4 gymn. osztályt elvégzett. Csak így emelkedhetnék Magyarországi ipara, kereskedelme.

Eleinte a legtöbb szülő így is vélekedik gyermekéről és annak jövőjéről. Az első beiratás nagy gonddal megtörténik; mert hát a fiu szörnyen okos... hanem ez aztán minden. Hogy fia ezután mit tesz, hogy viseli magát az iskolában, tanul-e? ez nem az ő, hanem a tanár gondja. És ha ezek után bekövetkezik, hogy a szófogatlan gyermek nem tud semmit s megbukik, sohasem a szülő, vagy gyermeke az oka, hanem a tanító, ki nem tud vele bábni, nem tud tanítani. Igen, ez a divat. Mert nálunk mindenki, ha nem is mindenhez, de a tanításhoz mindenesetre hozzászólni, no meg a tanító módszerét megbírálni magát jogosítva érzi. Szeretünk okoskodni, böles tanácsokkal szolgálni. Szülők vagyunk, mi neveljük gyermekeinket, tehát értünk a paedagogiához, ha nem is olvastuk, tanulmányoztuk Herbart tizenkét kötetes munkáit.

Szegény tanítók, tanárok! Mennyit gyanúsítanak, vádolnak: tudatlansággal, roszakarattal s ki tudja mi mindennel; mert nem tudtok minden vásott, elkényeztetett, korlátozott eszű gyerekből egy-egy Deák Ferenczet nevelni.

Nem így jó szülők! A tanító, a tanár nem tudatlan, mert ilyeneket már nem alkalmaznak mai napság. Rosz akarat sincs bennük, mert minden tanító és tanár egyszersmind emberbarát is, ki minden embert a világon boldognak és megelégedettnak szeretne látni és tudni, mit az által vél — és helyesen — elérni, hogy egész odaadással, lelke mélyéből tanít és nevel, de csak tanít és nevel, mást, többet nem tehet.

Valóban nehéz feladattal kell megküzdeni a tanároknak. Egyedül, magukra hagyatva, törekvéseik teljes sikerre nem számíthatnak. — Szükségük van a társadalom, a szülők és az állam bizalmára.

Ismételten hangsúlyozzuk ezt különösen gymnasiumunk érdekében, mely, — mintörömmel jelezhetjük, — ez új iskolai évben ugy a tanerők, mint felszerelés tekintetében nagy lépéssel haladt a tökéletesedéshez. A rajzterem, a phisikai és természetrajzi szertárak a középiskolai törvény követelményeinek megfelelő felszerelése folyamatban van, és így a kormány-

az asszony rajtam ütött sebéből, hogy az embereket szeressem! De nem lehetett elosonnom, mert egy sikoltás hasítá át a levegőt s egy csobbanás a vízben jelenté, hogy beleesett valaki.

Emberszeretetem fölébredt.

Oda eveztem, egy fehér ruhás leánykát világitott meg a távolibb csónak görögtüze. Kihúztam s beléültemem ladikomba.

Didergett szegény, ölembé vettem. Bizalmasan simult keblemre. Melengtettem. Reá leheltem nyakára, fülébe, kis kacsoit kezeimbe fogtam, mintha imádkoztatnám. Türté hálás tekintettel. Majd köpenyembe takartam. Ketten egy köpenyben. Keblemre hajtá fejét, hajának illata orromat ingerelte s belé ütöttem a dus hajba, hogy beszívjam egészen az illatát. Kieveztem a part felé vele. S ekkor megszólalt lágy, édes hangján.

— Maradjunk a vizen! Te ugy szereted a Balatont. Én a miért kihúztál a vízből, nem akarlak megfosztani szeretet habjaidtól. Azon haboktól, a melyek karjaidba dobtak véletlenül! Én tudom, hogy egy asszony utáltatta meg veled az életet, a vizet, a szerelmet egykor, oh, ugy szeretném, ha te jobb véleménynyel lennél a nőről, a szeretetről!

S én beveztem a vízbe. Messze hagytuk a mulató csolnakokat, a dalos kompániát, a görögtüzes ladikokat.

Mint tűzkigyók futkostak azok, bevilágítva a habokat, felzavarva a halak álmát.

S mi ketten a sötétségben megértettük egymást.

Egyik kezemmel eveztem, a másikkal átöleltem a kis vízi leánykám. S ő suttozva beszélt ártatlan szerelemről, édenről, mely bennünk lakik, ha megértjük egymást. S én kezdtem belátni, hogy igaz szerelmet csak a szűzies lény képes ébreszteni.

Az asszony — Évától kezdve mostanig, — mind bűnös, ha mást szeret, vagy szerelemre gerjeszt, ha férje van.

Csak ott lehet boldogság, hol nem lopott a csók! Csak ott lehet bizalom, hol felemelt fővel

tól a bizalmat, a nyilv. jog visszaadását várják nemcsak tanfériaink, de a szülők is.

Ipar- és elemi iskoláink is ez idő szerint súlyos pénzügyi viszonyokkal állnak szemben. Annál nagyobb dicsőség várakozik a városra, ha azokat sikeresen megoldani képes lesz.

A műveltség, a közművelődés uttörői az iskolák. Tegyük könnyebbé nehéz munkájukat. Család és iskola együtt működjék közre, hogy tanulóink akár mint tudományos pályán haladók, akár mint iparosok, hasznos polgárai legyenek a társadalomnak és boldog vagyonos tagjai a családnak.

Befejezzük sorainkat. Sok teendő várakozik a tanügy munkásaira, a közművelődés alapvetőire. A társadalom és a közvélemény tolmácsa, a sajtó, figyelemmel kíséri tevékenységüket, hálával ismeri el tanfériaink nemes igyekezetét, melylyel nehéz feladatuk megoldását elérni törekednek és igaz szívből sikert kíván hozzá. Munkára fel!

E. M. K. E.

(Folytatás.)

Nem magától lett semmi; az E. M. K. E. lefolyt évi nagy munkája sem végződött magától.

Minden hó 12-én d. u. 3 órakor, meghívás és minden kérés nélkül, együtt ült Kolozsvár város közgyűlési dísztermében ez idén is az erdélyi részű kis országgyűlés, mely az E. M. K. E. igazgató-választmány. Néha két napig is, mint apr. 12-én és 13-án, az akció tervének végleges megállapítása alkalmával — és megjegyzendő — nagyobb részben nem a Kolozsvárt lakó férfiak, hanem messze vidékek képviselői, buzgó alapítók, kik áldozatokon felül időt s munkát felajánlani újabb s nagyobb áldozattal utaznak, költenek Erdély fővárosában, még csak azon erkölcsi rekompenzáció nélkül is, hogy beszédeiket hallani fogja az ország, mert e beszédek a discretio tárgyai s épen nem haza, hanem valóban a veszélyeztetett hazáról szólnak.

Összeállítjuk nagyjában azok neveit, kik a vidékről egyik vagy másik igazgató-választmányi gyűlésre — legtöbbször majdnem mindenikre, — megjelentek, — és beszéljen az E. M. K. E. szelleméről mindennél értékesebben s mutassa központosítást kerülő szerveztünk életrevalósága mellett sikereinek titkát, mely a munka.

Az igazgató-választmány kolozsvári gyűléseire jártak:

Szilágymegyéből Nagy László esperes.

Az ülések elnöklését mindannyiszor — kivéve legutóbb 2 esetet, — az egyesület fáradhatatlan elnöke gróf Bethlen Gábor főispán vitte, kinek hazafias lélektől áthatott vezetésének köszönhető, hogy a mindig erdélyi érdeklődéssel s azért erdélyi tüzzel és szívossággal folyt viták csak tisztázták a kérdéseket, de keserűséget nem hagytak a szívekben. Ha mi sikert jelenthetünk e nagy munkásságu év eredményeként s sorainkkal, az mind az ő nevével kapcsolatban veendő s valóban nagy társadalmi mozgalmunk nem találhatta volna meg nálánál méltóbb, nemesebb s szent lelkesült ségtől mélyebben áthatott vezetését.

mutathatók arra, kit szerettek, ki engem szeret! Szóval csak az a szerelem lehet igazi, melyet Isten, ember törvényesít!

A kompánia azonban parthoz ért s keresni kezdték az általuk elvesztett kis leányt, kinek sikoltását dalaik közepette ők nem hallották.

Ki kellett vinnem a gyermeket. Áadtam nekik. De áadtam vele magamat is.

Másnap a mulatóknak hült helye volt a Balatonnál s én szomorúan kerestem csolnakomban egy kis jelet, nem álom volt-e csupán az egész, kis lángtűnemény.

S csolnakom fenekén megtaláltam névjegyet.

Tehát nem tündér, hanem élő lény, nem álomkép, hanem földi teremtes volt.

Késő estig jártam be azon helyeket, melyeket megédesítettek gyöngéd szavai.

S éjjel indultam a vonathoz, hogy nyomon kövessem.

Nem lévén más alkalmatosság, egy ökrös szekerre ültem s a két Jupiter ivadék melán tekintve vitt ki az indóházhoz, hogy eszköze legyen boldog utazásomnak. Most kérőbe megyek! Ha az a kis lány megértett engemet s mindazon bizalmat, melyet benne helyeztem: igazolandja, ugy esküszöm, ez a két ökr fel lesz pántlikázva, babérkoszorúva, hálából azon törekvésükért, hogy engem a vasúthoz idejébe kivigyenek.

S most azt kérdelem minden ifju barátomtól, nem helyesli-e azon mondásomat, hogy ki a más kertjében készül rózsát szakítani, megszurhatja magát keservesen? Neveljen kiki magának egy rózsát, feleséget s akkor kijön a divatból a házasságtörés, ki a vétkes szerelem.

De ha nem látom többé tündéremet s csak ugyan „velencei éj” volt az a Balatonon, — s az a görögtüzes csolnak csak pajzánságból ejtette utamba azt a kis leányt, akkor is áldom azért a pár óráért, mely alatt elfeledtette velem a „bűnös” szerelmet.

B. Gy.

A directorium volt az idén is az igazgató-választmány tárgyalásainak előkészítője s a folyó ügyek rövid uton elintézője, dr. Haller Károly működő elnökkel élén, ki, nincs e jelentésben oly tény, hogy annak közvetlen részese s intézője ne lett volna s kinek az egyesület érdekében tett lépései, fáradságai s áldozattal tett különböző sokszoros utazásai szintén külön fejezetet érdemelnének e jelentés során.

Bíró Béla kanonok, erdélyi r. kath. status előadó, dr. Felméri Lajos egyetemi tanár s miután Nagy Béla pénzügyigazgató évközben lemondott, a helyébe megválasztott Sigmund Dezső orsz. képviselő a directorium tagjai.

Összesen 22 ülést tart, rendszerint a váratlan szükségek szerint hirtelen összeülve, mintegy permanens tanács, támogatva a közvetlen tisztikart, mely egyet-értő szellemmel történő meghányása-vetése az intézkedéseknek, az E. M. K. E. sikerei egyik további titka és előmozdítója.

Az igazgató-választmány határozata alapján mindenik szakosztály elnökeiből, előadójából és szakosztályilag megválasztott 1 tagjából alakított egybe az az adhoc-bizottság, mely hosszas és részletes adatgyűjtés, fő- és albizottságok kiküldése, egy egész évig elhúzódott szorgalmas, beható kritika s összehasonlító mérlegelő munka után megállapította és kidolgozta az egyesület segélyezései elveit, a segélyezés konkrét elveivel és intézményeivel együtt, hosszú évekre előre kiterjedőleg.

*

A szervezettel végzendők először, kiemeljük, hogy az E. M. K. E. a lefolyt évben is párhuzamban tartotta szem előtt az összefogó rendszeres központi nyilvántartást, és az egyedül gyümölcsöző autonóm fiókélet fejlesztését.

Ez évben alakult meg a szilágymegyei választmány.

Magukban az erdélyi részekben ma már kivétel nélkül minden megyében van megyei választmányunk, összesen 16, minden nagyobb helyen önálló városi választmányunk, összesen 8; ezek mellett pedig szintén többé-kevésbé önállólag 15 körünk van, a megyei választmányok által működőleg 26 fiókunk. Ide véve az 5 megyei női választmányt, 70 elnökséggel van Erdély behálózva, mihez hozzáveendő, hogy a szilágymegyei „Wesselényi-egylet”-tel is tárgyalásokat folytattunk és ez év folyamán az aradi „Kölöcsy-egylet”-tel oly egyezsége léptünk, hogy nevezett testvér-egylet beszédi az E. M. K. E. aradmegyei tagjaitól a tagdíjt, a megyei választmányoknak az alapszabályok által biztosított 25%-a fejében, mely összeget saját megyei cultur-céljaira fordítva, erről évi jelentésében számol el.

A harmadik rendes igazgató-választmánynak immár új ösvényeket kell törnie.

Mi eredménye lett e széles alapu továbbfejlődésnek, bizonyíték erre egyfelől először is a tagok szaporodásában nyilvánuló erkölcsi haladás, mely szerint oly esztendőben, midőn a legmegrázóbb elemi csapások sújtották hazánkat s hosszú ideig lázas háborus hír foglalta le a figyelmet s a kedélyeket, máson a mellett a tagok gyűjtését viszonyainkhoz képest már kimerítettnek mondták: örökös és alapító tagjaink száma 1000-el szaporodott, mely szaporodás következtében f. év jun. 30-án összes örökös- és alapító tagjaink száma 1548-ra, a rendes tagoké 11,320-re, a pártolóké 3944-re s így összes tagjainak létszáma 16,843-ra emelkedett.

De bizonyíték másfelől az az anyagi gyarapodás, mely az adakozás új utját kereső áldozatkészség folytán az esedékes tagdíjakkal együtt kész vagyonunkat az utolsó számszámadásig, f. év jul. 1-éig, pontosan: 258,007 frt és 46 kr-ra emelte, tehát a tőkét egy év alatt majdnem megkétszerezte.

E tökeemelkedés 10,253 tétel alatt történt, vagyis 10,253 külön czímet tartalmazó pénzküldemény érkezett, onnyszer nyult felénk a kéz, hozván egyszerre legkisebb összegben 4 krt, legnagyobbban 2202 forint 03 krt.

Az aláírásban biztosított s ha akadálytalanul befoly, még várandó összeg összesen, közel 185,100 frt 55 kr, vagyis mint a jun. 3-iki mérleg mutatja: az E. M. K. E. készpénz és várandó vagyona együtt véve e pillanatig 443,798 frt 01 kr.

A várandó azonban csak évek folyamán esedékes s mint az egyesületi élet természetana mutatja, legalább 50%-ka storno alá esik.

A tény az, hogy készpénz vagyonunk aug. 12-ig negyed millió 5-ös %-ra kamatozó tőkét mutat.

E 10,253 czimből, ha néhány nagyobbatt itt kiemelünk, példaképen tesszük, illusztrálni az áldozatkészség képét, jelölni a medret, melyben jelenleg a közadakozás nagyjában mozog.

Első sorban is elvi jelentőségű s a szívet magasan földobogtató áldozat volt ez egyesületi évben nem Kisküküllővármegye közönsége. Mindjárt közgyűlésünk után azon örvendetes esemény vezette be ugyan az évet, hogy a kis-küküllőmenti kies megye törvényhatósági közgyűlése, szeretett elnökünk gróf Bethlen Gábor főispán elnöke alatt, két év alatt befizetendőleg, 2%-os vármegyei pótdó adakjában 10,000 frtot szavazott meg. Már előbb 1885. novemb. 26-án szavaztatott ugyan meg egyesületünk e legnagyobb örökös tagsága s Tisza Kálmán belügyminiszternek 1886. febr. 6-án 5580/III. b. sz. alatt kelt leiratával „tekintettel a kiválóan közérdekű” egyesületre, valamint az 1883. évi XV. t. cz. azon rendelkezésére, mely szerint „a megyék közművelődési czélokra is vehetnek ki pótdó”, elvben helyben is hagyatott az; azonban, a pótdóval való fedezés kimondásánál az idézett törvény 10. §-nak intézkedése, mely szerint a pótdó igénybe vétele és mérve iránt a törvényhatósági közgyűlés rendelete és mérve iránt a költségvetés megállapítása alkalmával határoz, figyelmen kívül hagyván, a fedezés módjának már most kimondásához a miniszteri megerősítés hozzá nem járulhatott. Ennek következtében az 1886. szept. 25-én Dicső-Szt.-Mártonban tartott őszi rendes közgyűlés az utóbbi kifogást a bizottsági tagoknak is előre értesítése mellett szabályosan elenyésztetvén, a fedezésnek 2%-os pótdóval való megjelése az 1886. okt. 9-én 55,928/III. b. sz. a. kelt belügyminiszteri leirattal tudomásul vétetett. A

